

[اطلاعات شخصی افراد حذف شده است]

[برای وضوح بیشتر فقط مطالب و اخبار مربوط به افراد و جامعه بهائی تایپ شده است]

[برگرفته از سایت: [روز آنلاین](#)]

[تاریخ: ۲۷ آذر ۱۳۹۳]

مجمع روحانیون مبارز؛ بهائیان و حق شهروندی مشروط؟

مریم کاشانی

آیت‌الله سیدمحمد موسوی بجنوردی، از اعضای ارشد مجمع روحانیون مبارز، یکی از تشکل‌های اصلی اصلاح‌طلبان در ایران، هفته پیش در گفتگویی با خبرگزاری فارس، وابسته به سپاه پاسداران، تلاش کرد تا با دفاع از این گروه روحانی، زمینه بازگشت دوباره آنان به صحنه سیاسی جمهوری اسلامی را فراهم کند. مشابه این گفتگو را قبلاً برخی دیگر از اصلاح‌طلبان نیز داشته‌اند. از جمله حجت‌الاسلام رسول منتجب‌نیا، قائم مقام حزب اعتمادملی، طی گفتگویی به انتقاد از آنچه تندروی برخی اصلاح‌طلبان می‌نامید پرداخته و "قطع شدن ارتباط اصلاح‌طلبان با مسئولین ارشد نظام" را از جمله اشتباهات آنان نامیده بود. اکنون به نظر می‌رسد آیت‌الله موسوی بجنوردی نیز در حال تلاش برای بازسازی مسیر همین ارتباط است.

او به خبرگزاری فارس گفته بود: "بعد از سخنرانی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در نماز جمعه ۲۹ خرداد ۸۸، مجمع روحانیون برای راهپیمایی اطلاعیه داده بود. من عضو مجمع روحانیون هستم و پیغام دادم که اگر راهپیمایی کنید من از مجمع خارج می‌شوم و باید راهپیمایی را لغو کنید. آقای خاموشی رئیس سازمان تبلیغات که شاگرد من هست پیشم آمد و من گفتم نباید با رهبری مخالفت شود. بعد به آقای خاتمی زنگ زدم و گفتم باید اعلام کنید که مجمع روحانیون امروز راهپیمایی ندارد و ایشان نیز پذیرفتند." او اضافه کرده بود: "اطلاعیه صادر و در اخبار ساعت ۲ خوانده شد. همان روز از طرف بیت رهبری با من تماس گرفتند و تشکر کردند. به هر حال خط قرمز ما، ولایت فقیه است."

بجنوردی اضافه کرده بود: "بنده خودم با آیت‌الله خامنه‌ای دوستی نزدیک دارم و به هم علاقمندیم. ۵۲ سال قبل وقتی با آقای هاشمی به نجف آمدند، در درس پدر بنده شرکت کردند و از آن زمان ما با ایشان و پدرشان آقا سید جواد که مرد بسیار بزرگی بود آشنا بودیم. بنابر این بنده با ایشان هم دوستی شخصی داریم و هم ایشان را ولی فقیه می‌دانیم که باید حرمت و کرامتشان محفوظ باشد. مقام معظم رهبری در حال حاضر به مجمع روحانیون ماهیانه هم پرداخت می‌کنند یعنی روابط مجمع روحانیون با رهبری خیلی خوب است حالا اگر یک افرادی پیدا می‌شوند و حرف‌هایی می‌زنند، نباید آن را پای مجمع گذاشت."

با اینهمه بخشی از سخنان موسوی بجنوردی، که گروهی از ایرانیان را به دلیل دینشان، محروم از حقوق شهروندی دانسته بود، انتشار گسترده‌تری داشت.

او در همان گفتگو که به بهانه سالگرد صدور فرمان هشت ماده‌ای آیت‌الله خمینی درباره رعایت حقوق مخالفان انجام شده، درباره منشور حقوق شهروندی حسن روحانی و در پاسخ به این پرسش که "اینکه وقتی گفته می‌شود همه شهروندان حق تحصیل دارند، آیا این حق به عنوان مثال شامل حال بهائیان هم می‌شود؟" گفته: "به هیچ عنوان. بعضی مسایل نیاز به این ندارد که تخصیص بزنیم، آن کسی که با اسلام مخالف است، موضوعاً خارج است. بهائی ضد اسلام است و موضوعاً از این بحث خارج می‌شود. هیچوقت ما نمی‌گوییم بهایی حق تحصیل آزاد دارد، اصلاح حقوق شهروندی ندارد. مسیحیان، یهودیان و زرتشتیان از حق شهروندی برخوردارند. در مجلس نماینده دارند، زیرا ادیان ابراهیمی هستند و ما با آنها تعامل داریم و نمایندگان آنها با ما دوست هستند."

این سخنان بی‌سابقه که در واقع عقب‌گردی جدید در مواضع بخشی از اصلاح‌طلبان محسوب می‌شود، انعکاس گسترده‌ای داشت. حتی روزنامه جوان، وابسته به سپاه پاسداران این سخنان را به تیتیر اول خود تبدیل کرده بود.

روز بعد سایت جماران، وابسته به بیت روح‌الله خمینی و نزدیک به مجمع روحانیون مبارز گفتگویی جدید از موسوی‌بجنوردی منتشر کرد که وی توضیحاتی درباره سخنانش داده و از مواضع سابق عقب‌نشینی کرده بود. موسوی‌بجنوردی به سایت جماران گفته بود: "دسته‌ای از بهایی‌ها فاقد حقوق شهروندی هستند که با رژیم فاسد اسرائیل همکاری می‌کنند و بر ضداسلام یا بر ضد جمهوری اسلامی ایران فعالیت دارند. این دسته از بهایی‌ها نیز از حقوق انسانی برخوردارند؛ اما این که بتوانند در دانشگاه‌ها وارد شوند و از امتیازات ویژه شهروندان در ایران استفاده کنند؛ طبیعی است که به دلیل مجرم تلقی شدن آن‌ها اساساً بهره‌مندی آن‌ها از برخی از حقوق امکان‌پذیر نیست همچنانی که بسیاری دیگر از مجرمین بر اساس حکم دادگاه از برخی از آزادی‌ها و برخورداری‌های خود محروم می‌شوند و محدودیت‌هایی برای آن‌ها وضع می‌شود."

او با اشاره به آنچه که "تفاوت فراوان میان بهایی‌هایی که به تبلیغ علیه اسلام مشغولند و بهایی‌هایی که بی‌هیچ تبلیغی در جامعه، به آرامی زندگی می‌کنند" نامیده بود، تأکید داشت: "بر اساس برداشت من از سیره امام خمینی چنین استنباط می‌شود که؛ هیچ کس حق تجسس درباره بهایی بودن و نبودن فرد یا خانواده‌ای را ندارد و اگر کسی بهایی بودن خود را ابراز نکند؛ تجسس درباره او و محروم کردن او از حقوق شهروندی‌اش جایز نیست." او اضافه کرده بود: "بدهی است که در نظام جمهوری اسلامی، به دلیل اسلامی تلقی شدن آن باید با دقت و تعهدات بیشتری نسبت به بهائیان برخورد کرد؛ چرا که در صورت هر نوع برخورد غیرانسانی، اسلام به گونه‌ای مضاعف ضربه می‌خورد و از این منظر ما مسئولیت بیشتری داریم." او همچنین "برخوردهای خارج از شئون اخلاقی و انسانی همچون آتش زدن خانه‌های بهائیان" را محکوم کرده بود.

موسوی بجنوردی باز هم توضیح نداده بود که اساساً چنانچه یکی از شهروندان خود را به عنوان بهایی معرفی کند، آیا از دیدگاه وی از حقوق شهروندی برخوردار خواهد بود یا نه؟ سخنان آیت‌الله موسوی‌بجنوردی در حالی بیان شده است که هم اکنون ده‌ها تن از شهروندان بهایی در ایران تنها به جرم دینشان در زندان به سر می‌برند و یا با خشونت‌های غیرقانونی مواجه هستند.

بر خلاف آیت‌الله موسوی‌بجنوردی، برخی دیگر از روحانیون بلند پایه شیعه در فتاوی‌ای فقهی خود خواستار رعایت حقوق شهروندی برای بهائیان شده‌اند. آیت‌الله منتظری در فتاوی‌ای که در اردیبهشت سال ۱۳۸۷ صادر کرد، نوشت: "فرقه بهائیت چون دارای کتاب آسمانی همچون یهود، مسیحیان و زرتشتیان نیستند در قانون اساسی جزء اقلیت‌های مذهبی شمرده نشده‌اند، ولی از آن جهت که اهل این کشور هستند حق آب و گل دارند و از حقوق شهروندی برخوردار می‌باشند. همچنین باید از رأفت اسلامی که مورد تأکید قرآن و اولیاء دین است بهره‌مند باشند."

در آبان ماه سال گذشته نیز آیت‌الله سید حسین صدر، یکی از روحانیون بلندپایه شیعه طی فتاوی‌ای خواستار "رعایت و پایبندی بر اصول عدالت و برابری در حقوق و پرهیز از تبعیض و اعمال فشار" در حق بهائیان و پیروان دیگر ادیان شد.

او طی گفتگویی با سایت دین آنلاین درباره این فتوا گفته بود: "تعامل نیکو با دیگران منحصر به ادیان خاصی نیست؛ چرا که همه ما در انسان بودن مشترک هستیم. چنان که قرآن همه ما را با عنوان «بنی آدم» خطاب می‌کند و بنا به گفته امام علی علیه السلام نیز مردم دو دسته‌اند: یا برادر دینی تو هستند یا در خلقت نظیر تو به شمار می‌روند. این که با پیروان دین مشخصی موافق نیستم، به معنای آن نیست که حق دارم آنان را از حقوق انسانی طبیعی یا حقوق ملی‌شان به عنوان فرزندان این یا آن وطن محروم کنم. دین بر ما واجب کرده است که با انسان‌ها حتی با دشمنانمان با عدل و مساوات تعامل کنیم؛ آن چنان که خداوند فرموده: کینه‌ورزی گروهی، شما را وادارد بر این که عدالت نکنید؛ عدالت کنید! که آن به تقوا نزدیکتر است."

آیت‌الله صدر همچنین درباره معنی ارتداد گفته بود: "آن چه از نصوص دینی در مورد مسئله ارتداد فهمیده می‌شود، فقط منطبق بر ترمذ بر قوانین همراه با انجام اعمال قتل و چپاول است؛ آن‌طور که در جاهلیت عادت بعضی قبایل بدوی بود و به همین جهت می‌بینیم که تمام ماجراهای ارتداد در زمان پیامبر از این نوع بوده است و صرف انتقال از یک دین به دینی دیگر نبود. هم‌چنان که صریح آیات قرآن دلالت دارند که اکراهی در دین نیست: «لا اکراه فی

الدین». این آیه در مورد مسلمانانی نازل شد که مسیحی شدند و پیامبر صلی الله علیه و آله بعد از نزول این آیه از پیگرد و ملزم کردن آنان به بازگشت به اسلام نهی کرد.

[متن بالا رونویسی از اصل سند است. اگر به نکته‌ای برخورد کردید که دقیق رونویسی نشده است لطفاً به نشانی ایمیل در صفحه تماس با ما بفرستید]